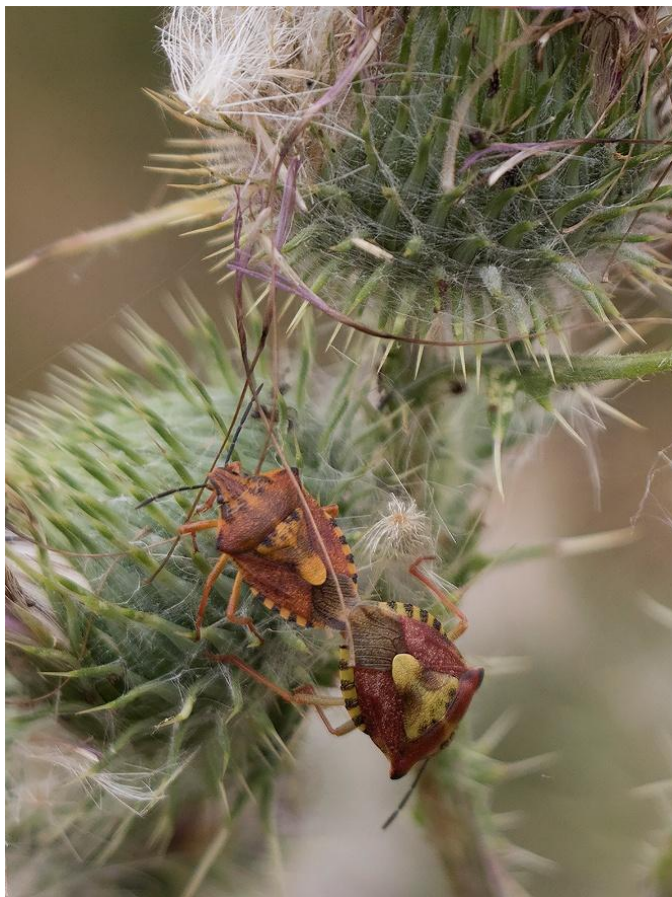

De Kroetwusj

Colofon

DE KROETWUSJ

Wordt uitgegeven door het IVN-Elsloo en is bestemd voor leden en donateurs. Dit verenigingsblad verschijnt 4 x per jaar en wordt samengesteld door Nel de Geus en Margriet Roberts.

Uw inbreng kan worden gezonden naar Stationsstraat 188, 6181 AM Elsloo; nelladegeus@gmail.com en margriet.roberts49@gmail.com

Bestuurssamenstelling

Voorzitter	Remi Diris
Secretaris	Frans Stassen
Penningmeester	Gerrie de Graaf
Plv. secretaris	Harrie Lemmens
Vertrouwenspersoon	Tom Cosemans
Website	www.ivn/afdeling/ivn-elsloo
Beheer website	Henk Jacobs
Facebook	Angélique Diris
Secretariaat	Maasberg 1a, 6181 GV Elsloo
	Tel. 06 11724205

Werkgroepen

Botanische tuin	Frans Stassen
Vogels	Bert Heijnen
Excursies	Margriet Roberts
IVN-lezingen	Gertie Cordewener / Tom Cosemans
Dassen	Remi Diris
Jeugd	Angélique Diris
Bever	Jan Franssen
Communicatie	Henk Jacobs

Uitgifte:

De volgende Kroetwusj wordt uitgegeven in december 2026.

Kopij inleveren vóór 1 december 2026.

Redactie en vormgeving: M. Roberts; N. de Geus

Verantwoording:

De redactie is niet aansprakelijk voor de inhoud van ingezonden artikelen en brieven. De redactie heeft het recht om ingezonden stukken niet te plaatsen. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden teksten aan te passen met als doel de leesbaarheid te vergroten. Een volledige verantwoording is te verkrijgen bij de redactie.

Foto's van de schrijvers indien niet anders vermeld

Foto cover: Pierre Reubsaet: parende knoopkruidschildwantsen

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Rectificatie	4
Van de bestuurstafel	4
Lezingen	8
Herboristendag	10
Bevers of voetbal	16
Opknapbeurt tuinkas	18
Bevers spotten	19
Bezoek aan de Teggerse Plas met de beverwerkgroep	22
Imrpessies van een enthousiaste beverspotter	23
Vuurvliegjes	24
Bijenochtend	25
Maaskultuur	29
Bomen in het arboretum nr 8	32
Zomerwandeling	33
Kroetwusj plukken en samenstellen	38
Scouting	39
Zomerkriebels	41
Heksenwandeling	44
Feestmiddag IVN-Elsloo	52
Plantenbieb rectificatie	55
Waarnemingen	55
Jaarprogramma's	62

Van de redactie

Rectificatie

De redactie wil graag een rectificatie plaatsen m.b.t. een waarneming in nummer 2 van de Kroetwusj van dit jaar. Het gaat om de waarneming van de Esdoornhout-knotszwam op bl. 55.

Per ongeluk is er in de tekst een stukje geplaatst over het raadplegen van een andere deskundige; er bleek wat onduidelijkheid te zijn over de correcte naam. De foto's van de paddenstoelen lijken erg op elkaar maar de redactie is in gebreke gebleven om contact op te nemen met de schrijver van het stukje om te overleggen of en hoe dit stukje geplaatst kon worden.

Onze oprechte excuses hiervoor.

Van de bestuurstafel

Remi Diris (voorzitter)

En toen ineens.... kwam een werkelijk prachtige zomer zomaar ineens tot een eind. Van net tegen 40 graden naar net over de 20 graden met een boel regen. De bestuursvergadering vond dan ook niet plaats onder onze Oostenrijkse eik, maar binnen, in de geborgenheid van ons Mölders Hoes. Heeft ook wel wat, maar in de zomer kies je toch liever voor buiten? Maar goed, hierbij een opsomming van hetgeen in de bestuursvergadering door ons allen werd gedeeld.

De Beverwerkgroep(WG) heeft er weer 2 nieuwe leden bij. Gelukkig maar, want deze groep barst letterlijk van de initiatieven. Is de ene wandeling in Ohe&Laak (Teggerse Plas) nog niet voorbij, volgen er wandelingen in juni en juli in Meers (in juli werden door de

deelnemers wel 4 bevers gespot), zijn er nog wandelingen gepland in oktober en november. De Maaskultuurdag was voor deze groep een groot succes, de bezoekers kwamen maar niet uitgekeken op onze bever, maar ook niet op onze beverrat en muskusrat. Hoe groot die bever toch is, gaven vele bezoekers verbaasd te kennen.

De CommunicatieWG heeft contact gezocht met Mijn-Gazet en de HalloStein. Daarbij was de vraag of men niet – zoals wij gewend waren ten tijde van de legendarische WegWijzer – annonces kon plaatsen mbt de IVN Elsloo-activiteiten? In de tussentijd zijn er wel diverse aankondigingen geplaatst, maar het voelt toch meer als een artikel als een eenvoudige annonce/aankondiging. We houden het in de gaten. Bij de glimwormenwandeling is een journalist van MijnStreekVandaag.nl aanwezig geweest en heeft geweldig verslag gedaan. Zie b.v. pagina 24 van deze Kroetwusj.

De flyers die rondgebracht worden, worden actief gelezen. Datum van schrijven is 20 augustus, de dag na de bestuursvergadering en vanochtend hadden we onze 4^e heksenwandeling. Enkele van de deelnemers waren gasten van het hotel en ze hadden zich gisteravond na het lezen van de bij de bistro opgehangen flyer direct ingeschreven.

De Penningmeester kon met ons delen dat de zonet genoemde heksenwandelingen tot een behoorlijk positief resultaat hebben geleid. Niet verwonderlijk, met zoveel deelnemers. Daarnaast wordt er ook gekeken naar hoe wij omgaan met de toegezegde € 100,00 per werkgroep. Het werkt goed, het enige nadeel is dat er wellicht leden zijn die deelnemen aan meerdere werkgroepen en hier dus vaker van profiteren? Alles bekeken

hebbende is besloten voorlopig op de huidige weg door te gaan.

De ExcursieWG heeft enkele geweldige activiteiten achter de rug. In juni waren er de glimwormenwandelingen en die haalden zelfs de (online)krant, Gertie kreeg hierin met een prachtige foto een welverdiend podium. Daarnaast was er natuurlijk de zomerwandeling op 19 juli, houden we op 29 augustus voor de eerste keer een vleermuizenwandeling (spannenndddd) en is er op 20 september weer een vroege ochtendwandeling.

De VogelWG bulkt van het werk. Tellen van huiszwaluwen, meedoen met Maaskultuurdag (met van Stichting De Rollen geleende uilen), het ophangen van nesten met nieuw aangeschaft materiaal, straks in september de watervogeltellingen, in oktober de landelijke birdwatch en uiteindelijk in december de ptt tellingen. Ga er maar aan staan. Op dit moment kent de werkgroep nog haar 'zomerrust', maar vanaf 3 september komt de groep weer elke 2^e donderdagavond bij elkaar in het Mölders Hoes.

De TuinWG heeft wel 'wat' last gehad van het stralende weer, af en toe een sproeibeurt werd door onze tuin zeer op prijs gesteld. Heel goed nieuws is er voor wat betreft de waterval. Deze kampte al vele jaren met lekkages en die zijn nu allemaal gerepareerd. Er is een grote behoefte aan nieuwe bordjes, er wordt met smart gewacht op de afronding van onze graveermachine (op dit moment worden de juiste bitjes besteld). Op 1 september gaan de leden van de TuinWG op excursie naar de Goede Gaard in Berg aan de Maas, we laten ons verrassen!

De JeugdWG heeft in mei de scouting op bezoek gehad. Dit is alle partijen verrassend goed bevallen. Deze

week vond de zomervakantieactiviteit plaats. Zie voor meer info het artikel hierover verderop in deze Kroetwusj. Tip van de sluier: blote voetenpad, zelf maken van fruit drankjes, geweldig. In de herfstvakantie komt er een 'Hallo Halloween' en in de kerstvakantie: (ver)wonderen.

De DassenWG is stevig betrokken bij de aanleg van het snelrijwielpad langs de Napoleonsbaan. Ik mag hier wel delen dat de door ons gevraagde faunatunnel met dassenrasters als eerste worden aangelegd, daarna worden pas de weg- en fietsdekken verplaatst en aangelegd. Hulde voor gemeente Stein hoe men omgaat met de in dit gebied levende dassen.

Verdere algemene zaken die gedeeld werden in dit overleg:

Samen met ons aspirantbestuurslid Patricia gaat de communicatiewerkgroep zich verdiepen in de zogenaamde Content Calender op FaceBook.

SBB, Gemeente Stein en IVN Elsloo zijn gezamenlijk druk doende met de Hemelse Loper. Na diverse vergaderingen is het voornemen momenteel als volgt:

De brug van de Hemelse Loper blijft, zal benaderbaar worden vanaf de weg en dient dan als uitkijkpost.

De rest van de Hemelse Loper wordt gesloopt. Net voor aanvang van de huidige HL loopt er een trap naar boven in het bos. Bedoeling is de Hemelse Loper hier te herbouwen richting de weg langs het kanaal, zodat er weer een ommetje gemaakt kan worden.

Tussen de vijver en de weg langs het kanaal liggen 2 waterlopen: de Hussebeek en de Hemelbeek. Daartussenin zal een wandelpad aangelegd worden, zodat wandelaars niet meer over de weg hoeven te lopen.

Het gaat wel nog even duren voordat de benodigde gelden allemaal binnen zijn, maar we houden u op de hoogte.

De gebruiksovereenkomst m.b.t. het paviljoen ligt op dit moment bij de directeur van SLL ter ondertekening.

Nou, het was weer heel wat en ik zal beslist enkele dingen zijn vergeten te vermelden. Hoe dan ook hoop ik u weer te hebben geïnformeerd over de huidige stand van zaken en rest mij nog één ding: u nog hele fijne resterende zomerweken en een mooie aanstaande herfst toe te wensen. Tot de volgende Kroetwusj!

Lezingen bij IVN-Elsloo in 2026

Net als in voorgaande jaren kunt u op maandagavond genieten van professionele presentaties.

LET OP:

De avonden beginnen vanaf nu om 19.30 uur!!

5 Oktober:

Guus Peters- Staatsmijn Maurits

Op 1 januari 2026 was het precies 100 jaar geleden dat de Staatsmijn Maurits in Geleen haar poorten opende.

Het begin van een enorme verandering: dorpen in de omgeving groeiden uit van agrarische gemeenschappen tot een verstedelijkt industriegebied.

Guus Peters, streekhistoricus uit Elsloo, neemt ons mee in de indrukwekkende geschiedenis van wat ooit de grootste mijn van West-Europa was. Duizenden mannen uit de regio vonden er werk en fietsten of pendelden dagelijks naar de mijn.

Een boeiend verhaal over de Maurits, het harde werk ondergronds en de enorme invloed van de mijn op onze streek.

2 November:

Fred Erkenbosch - Op de grens van Geulle en Elsloo: een bijzonder spoorwegproject van de Staatsspoorwegen

Een spoorlijn die wegzakt, rails die verdwijnen en hellingen die in beweging komen. Het gebeurde echt, op de grens van Geulle en Elsloo.

Fred Erkenbosch vertelt het fascinerende verhaal van de spoorlijn langs het Bunderbos, waar drijfzand, bronwater en instabiele hellingen jarenlang voor grote problemen zorgden. Wat was daarvan de oorzaak? En hoe wist men het spoor uiteindelijk te beschermen?

Ontdek hoe spoorwegbouw, geologie, water, landschap en lokale geschiedenis samenkomen in dit bijzondere stukje Limburg.

7 December:

Olaf Op den Kamp - De Kalkeifel, onderweg tussen kalkgraslanden en beukenbossen

Olaf Op den Kamp neemt ons mee naar de Kalkeifel, het bijzondere gebied tussen Blankenheim en Bad Münstereifel. Kalkgraslanden en kalkbeukenbossen zorgen hier voor een uitzonderlijk rijke flora, met wilde orchideeën als absolute blikvangers.

Ook vlinderliefhebbers komen aan hun trekken: bijzondere soorten als het bleek blauwtje en de steppeparelmoevlinder zijn hier te vinden. Natuurlijk is er ook aandacht voor de cultuurhistorie, met de kruisweg bij Alendorf, vakwerkstadjes en de prachtige abdij van Steinfeld.

Ontdek de verrassende rijkdom van natuur en cultuur in dit bijzondere stukje Eifel.

Herboristendag

Joyce Vandervelden

Daar stond ik dan. In een bijna verscholen hoek vond ik een gietijzeren poortje met een bordje met de boodschap 'Botanische tuin IVN-Elsloo gesloten – Besloten bijeenkomst'. Vandaag was het de eerste keer dat ik zou kennismaken met herboristen van kring Zuid. Sinds afgelopen september volg ik namelijk met veel plezier, passie en honger naar meer kennis over kruidengeneeskunde de herboristenopleiding bij De Sprenk.

Vandaag wilde ik niet alleen kennismaken met 't Herboristengilde maar ook ontdekken welke kruidenvrouwen en/of – mannen er in mijn regio wonen en wat ik van hen zou kunnen leren in mijn reis naar meester herborist. Daar gaat ie dan ... het kasteeltrapje omhoog richting de botanische tuin, mijn eerste stap zetten om kennis te maken met de meester herboristen van het Zuiden.

Zonnehoed

De dag begon natuurlijk met een kop kruidenthee, door Claude Hollebecque samengesteld met kruiden uit een inspirerende kruidentuin. Elke deelnemer was gevraagd een gerecht voor de gezamenlijke lunch mee te nemen. De tafel buiten onder het afdak stond dan ook al snel vol met zelfgemaakte salades, zuurdesembrood, kruidenkoekjes, siropen en spreads. Dat zag er niet alleen smakelijk maar ook zeer uitnodigend uit. Een aantal deelnemers kenden elkaar al maar er waren ook een aantal nieuwe deelnemers.

Claude opende de ochtend door kort de geschiedenis te vertellen van de 'Botanische tuin Elsloo' met bijbehorend kasteel en park: een jonkheer die zijn liefde wilde tonen aan een liefvallige jongedame gaf haar géén bos bloemen, maar liet een kasteeltje met park en tuin aanleggen. Een prachtig, liefdevol verhaal om de dag mee te beginnen.

Han Hoogma had voor ons een lezing genaamd 'Kruidensporen in Garnizoensstad Maastricht in de 16e, 17e en 18e eeuw'. Zijn verhaal over de kloostergeneeskunde startte bij het moment dat Christenen verteld werd dat ze zieken, pelgrims en armen dienden te verzorgen. De kloostertuinen die daarvoor door Karel de Grote werden aangelegd, met het Capitulaire Villis als richtlijn, zijn daar nog een duidelijk overblijfsel van. De periode waarin deze kruiden een gangbaar aandeel hadden binnen de medische wetenschappen van destijds, loopt door tot aan de Franse periode in de 16^e eeuw. Daarna werd het militair hospitaal o.i.v. de Fransen een algemeen hospitaal. Vanaf toen werd niet alleen de stadsdokter maar ook de hospitaalapotheker door het stadsbestuur aangesteld. Het apothekersgilde werd afgeschaft en een voorschriftenboek voor het maken van 'medicijnen', Luikse Pharmacopee van 1741,

werd ingevoerd. In 1825 startte in Maastricht de eerste opleiding 'Heelkunde' waarin kruidkunde wel nog steeds een onderdeel van de beroepsvorming was. Verder heeft er ook altijd al een economische factor gekleefd aan nutsplanten vanwege o.a. hun werkzame inhoudsstoffen. Culinair werden ze gewaardeerd voor het maken van bier, het maken en bewaren van groenten, fruit en azijn maar ook voor de winning van zout. Cosmetisch werden ze bijvoorbeeld ingezet voor het maken van zeep, het looien van leer en het maken en verven van lakens.

Han sluitte zijn lezing af met de spreuk: "Het kruid dat je nodig hebt, komt naar jou toe."

Zeepkruid

Na de lezing van Han volgde er een groepsge-sprek over de huidige tijd met de Westerse geneeskunde i.t.t. de kruidenge-neeskunde die al vele honderden jaren een natuurlijk gemeengoed was en van generatie op generatie was doorgegeven. Wat is er gebeurd, dat we in onze tijd zo ver af lijken te staan van een natuurlijke manier van gezond worden en blijven?

Was het de shift van na de Tweede Wereldoorlog waarin men zijn gezondheid meer in handen van de dokter legde en probeerde te herstellen middels chemische medicatie? Bijna een eeuw later echter, lijkt het

alsof mensen zich weer heel langzaam de huis-, tuin- en keukenmiddeltjes beginnen te herinneren. “Weet je nog, oma had voor ons altijd een kopje kamillethee met honing voor de keel en een doorgesneden ui naast je bed als je verkouden was.” Helaas herinneren mensen zich deze natuurlijke oplossingen pas op het moment dat ze al jaren in de reguliere zorg hebben gelopen, hun gezondheidstoestand nauwelijks is verbeterd en ze het gewoonweg ‘niet meer weten’.

Verder zien we steeds vaker negatieve berichten opduiken rondom medicatie of vaccinaties. Mensen beginnen te twifelen of deze wel zo gezond zijn voor ons lichaam en of er geen andere, natuurlijkere manier is om gezondheid te verkrijgen. Deze beweging geeft ons herboristen hoop. Heel diep, ergens in het donker, begint er een bewustzijn te ontwaken waarin mensen zich vaag herinneren hoe we weer in harmonie met onze omgeving en gezondheid zouden kunnen leven. Er is echter nog een zeer lange weg te gaan en daarom zoekt het herboristengilde dan ook de samenwerking in Europa met andere herboristengildes. Zo kunnen herboristen en fytotherapeuten krachtiger staan en meer een eenheid vormen. Zo kan kruidengeneeskunde weer als serieuze, wetenschappelijk onderbouwde complementaire zorg erkend worden door mensen, de overheid en de Westerse gezondheidszorg. Zo kunnen we ervoor zorgen dat de wetgeving voor het gebruik van natuurlijke remedies in Europa voor iedereen gelijk kan worden. Een herboristendag op een prachtige locatie zoals deze van vandaag konden we natuurlijk niet aan ons voorbij laten gaan zonder een rondleiding van Claude door de botanische tuin van IVN-Elsloo. Een prachtige tuin, die voor mij meer aanvoelde als een cottage tuin dan als een ‘gestileerde’ botanische tuin. Het is daar echt

genieten van alle kleuren, geuren en bijzondere planten, die ingedeeld staan in themaperken. Zo had Claude niet alleen prachtige verhalen bij de planten met o.a. als thema 'Signatuurleer' of 'Verfplanten' maar ook deelde ze nog veel van haar kennis over gezond worden en blijven zoals bijvoorbeeld het gebruik van suikers of alternatieven voor een chemische pijnstiller.

Na de overheerlijke lunch was het aan Maartje Ansems om de geïnteresseerde deelnemers te inspireren met haar lezing en workshop over 'Elektrocultuur'. Er volgde een zeer boeiend verhaal over 'de vonk van het leven' (de natuurlijke elektromagnetische straling) die versterkt kan worden door het toepassen van elektrocultuur.

Hiermee creëer je niet alleen meer levenskracht in bijvoorbeeld je zaadjes of planten maar ook in de mens of een dier zelf.

Verder vertelde Maartje over de samenhang van deze elektrische frequenties binnen het zonnestelsel, de hartfrequentie van de aarde maar ook de bijen of dolfijnen die navigeren op deze velden. Kortom: alles hangt met elkaar samen en kan niet zonder elkaar: 'Zo boven, zo beneden'.

Om deze prachtige 'krachten van de natuur' ook thuis te kunnen toepassen, was er de mogelijkheid om zelf een koperen atmosferische antenne te maken om in je tuin te plaatsen. Deze antenne, een lghina spiraal, heeft Maartjes 'afrikaantje' afgelopen jaar laten uitgroeien tot een heuse 3 meter hoge 'Afrikaan'! Iedereen nam vandaag in ieder geval twee koperen kunstwerkjes mee naar huis om de positieve en negatieve ionen in zijn of haar plantenpot weer in balans te laten stromen.

Binnenkort ga ik maar eens naar de bouwmarkt om een paar meter elektriciteitsdraad te kopen om nog een mooi kunstwerk voor in mijn tuin te maken. Wie weet

kom ik wel in de buurt van de prachtige exemplaren van de Italiaan Roberto Brombo van Shardana!

Ook aan alle mooie dingen komt een eind, dus ook aan deze prachtige herboristen-dag van Kring Zuid. Ik ben erg dankbaar voor het ontmoeten van deze bijzondere mensen en voor alle inspiratie die ik vandaag mee naar huis heb genomen. Ik weet zeker dat ik de komende weken nog geregeld zal terugdenken aan deze dag en me verder zal verdiepen in de inspirerende informatie die ik mee naar huis heb genomen.

Moerasspirea

Dankjewel allemaal, in het bijzonder Claude, Han en Maartje en ik kijk uit naar de volgende keer.

Bevers of voetbal?

Een zomeravond aan de plas

Jan Janssen

De afspraak stond al maanden in de agenda. Zaterdagavond 20 juni 2026. Om precies acht uur zouden de leden van de beverwerkgroep verzamelen aan de visvijver in Meers. Het doel was helder: bevers spotten. Alleen had niemand rekening gehouden met twee stoorzenders. Een tropische zomeravond. En een WK-wedstrijd van het Nederlands elftal. Op het laatste moment sloeg de twijfel toe. Sommige werkgroepleden keken nog eens naar de thermometer. Anderen naar het speelschema van Oranje. Wat kies je? Een warme avond langs het water of een wedstrijd op televisie? Toch stonden er vijf diehards klaar. Onder leiding van Jan Janssen kreeg voor hen het spotten voorrang. Sommige deelnemers drukten voor vertrek nog snel op de opnameknop van de televisie. Geen doelpunt mocht verloren gaan. De aftrap van het spotten bleek samen te vallen met de rust van de wedstrijd. Daardoor verscheen niet iedereen precies op tijd bij de plas. Tijdens het wachten meenden René en Jan plots iets te zien. Vanaf de burcht zwom iets hun kant op. Een bever? Ze keken elkaar aan. Hadden ze het echt goed gezien? Zonder verder te wachten op de anderen slopen ze richting de oever. Daar waar ze dachten dat het dier aan land was gegaan. En inderdaad. Plots zagen ze een grote volwassen bever. Het dier had hen ook opgemerkt en koos snel weer voor de veiligheid van het water. De avond kon al niet meer stuk. Na deze eerste ontmoeting zochten ze een plek in de schaduw. Dat bleek moeilijker dan verwacht. De meeste bomen die ooit verkoeling boden, waren in de loop der jaren door

de beverfamilie omgelegd. De bewoners hebben hun eigen landschap geschapen. Toen Margriet en George arriveerden, bleef nauwelijks tijd over om de eerste belevenissen te vertellen. Opnieuw verscheen een bever. Hij zwom vlak voor de groep langs. Op slechts vijftien meter afstand ging hij aan land om te eten. Even leek het alsof hij recht op de groep afliep. Toen verdween hij achter een klein meidoornstruikje. Tenminste, bijna. Zijn brede staart stak nog zichtbaar uit. Af en toe verscheen zijn kop boven de struik. Rustig at hij verder. Minutenlang. Alsof hij geen idee had van mensen, voetbal of tijd.

De bever lijkt zich te verstoppen achter een meidoornstruikje, maar zijn staart verradt zijn aanwezigheid.

Plots klonk vanaf het water een harde plons. Meteen schoot hij overeind. En weg was hij. Net op tijd om ook de inmiddels gearriveerde Niek van alle gebeurtenissen te vertellen. De schemering zakte langzaam over de plas. Regelmatig verscheen opnieuw een bever. Hier een kop boven water. Daar een donkere schaduw langs de oever. Steeds sterker ontstond het vermoeden dat

het telkens om hetzelfde dier ging. Tot de avond nog één verrassing in petto had. Op hetzelfde moment verschenen twee zwemmende bevers. Twee. Er leefden dus nog altijd minimaal twee bevers aan de plas. Op de terugweg volgde de laatste conclusie van de avond. Zelfs de fanatieke voetballiefhebbers Margriet en George wilden deze avond voor geen goud missen.

De bever, bezig met zijn hapje.

Opknapbeurt tuinkas

Remi Diris

Woensdag 27 mei was een belangrijke dag voor de tuinwerkgroep; deze dag werd namelijk eindelijk begonnen met de hardnodige verf-opfrisbeurt van het kwetsbare hout van de tuinkas, strak geregisseerd door Harry Lemmens. Voor het eerst in jaren werd de kas langs de lange binnenzijde geheel leeggeruimd, werden door een groot aantal leden van de poetsploeg de muren en vloeren stevig geveegd en werd al het hout rondom de ramen zowel binnen als buiten licht maar grondig opgeschuurd en schoongemaakt. De dagen erna werden

door enkele fanatieke vrijwilligers diverse malen alle ramen afgeplakt, gegrond en afgelakt. Alles bij elkaar was het eventjes “a hell of a job”, maar ik zou zeggen: een oogverblindende tuinkas, gaat dat zien. En nu maar hopen dat de kas voor de eerste jaren er weer goed tegen kan.

Monique Winthagen aan het werk.

Geduld wordt rijk beloond tijdens een avondje bevers spotten

Jan Janssen

Soms begint een mooi avontuur met een beetje geduld. Dat bleek ook op zaterdagavond 18 juli, toen de Beverwerkgroep de eerder uitgestelde beverspotavond aan de visvijver in Meers kon laten doorgaan. Enkele weken daarvoor gooiden dreigende onweersbuien nog roet in het eten, maar deze keer waren de omstandigheden vriendelijker. Acht enthousiaste deelnemers verzamelden zich samen met Jan Franssen en Jan Janssen van de Beverwerkgroep bij de ingang van de vijver. Na een welkom vertelde Jan Franssen kort wat de bedoeling van de avond was. Daarna nam Jan Janssen de groep mee naar een plek aan de waterkant. Onderweg vertelde hij hoe in 2018 de eerste bevers hun intrek namen bij de vijver en hoe ze sindsdien hun omgeving langzaam maar zeker hebben veranderd. Zo werden bomen om geknaagd, een burcht gebouwd, wissels naar aangliggende gebieden gecreëerd en een beverkanaal gegraven. Vervolgens moesten de deelnemers nog even

iets leren van de bever. "We gaan uit de wind zitten," klonk het. "Een bever ziet niet zo scherp, maar zijn neus en oren zijn uitstekend. Als hij ons ruikt of hoort, blijft hij liever veilig verborgen." Iedereen installeerde zich in alle stilte op een meegebracht stoeltje. Camera's werden scherp gesteld, verrekijkers gingen om de nek en alle ogen waren gericht op de burcht, het wateroppervlak en de oever. Er viel er een bijzondere stilte. Alleen het ruisen van de wind, het zachte gekabbel van het water en af en toe een vogel doorbraken de spanning. De minuten tikten voorbij. Tien minuten... twintig... dertig... Langzaam begon bij sommigen de gedachte te groeien dat de bevers deze avond misschien besloten hadden om lekker 'thuis' te blijven. Maar de natuur laat zich niet haasten. Plotseling verscheen tussen de golfjes op het door de wind onrustige water een donkere gestalte. Een bever! Vrijwel geruisloos gleed hij door het water en zwom naar de oever, waar hij zich tegoed deed aan sappige groene planten. Zijn indrukwekkende formaat maakte meteen indruk. Een volwassen dier, een meter lang, met daarachter nog die kenmerkende platte staart van zo'n 25 tot 30 centimeter. Terwijl de bever onverstoorbaar verder at, fluisterde iemand dat er nóg één te zien was. Eerst aarzelend, daarna overtuigd, ontdekte de hele groep een tweede bever. En juist toen iedereen dacht dat de avond niet mooier kon worden, kwam de verrassing van de schemering. Eén van de bevers stak de hele plas over en verdween uit het zicht. Vrijwel tegelijkertijd waren bij de burcht drie andere bevers tegelijk te zien. Dat betekende dat er die avond niet drie, maar zelfs vier verschillende bevers waren waargenomen. Een bijzondere constatering, want tijdens eerdere excursies hier waren nooit zoveel bevers in één avond gezien. De beverfamilie blijkt dus groter

dan gedacht. Jonge bevertjes van dit jaar werden niet waargenomen, maar dat zegt niet alles. Ze blijven in hun eerste levensweken meestal veilig in of vlak bij de burcht en laten zich slechts zelden zien. Terwijl het langzaam donker werd en de contouren van de vijver vervaagden, kwam er een einde aan een geslaagde avond. De deelnemers bedankten de beide Jannen voor hun enthousiaste uitleg en begeleiding. Omgekeerd bedankten Jan Franssen en Jan Janssen de deelnemers voor hun belangstelling, hun geduld en vooral hun respect voor de natuur. Rond tien uur ging iedereen met een glimlach naar huis.

Sommigen hadden voor het eerst een bever in het wild gezien. Anderen beseften opnieuw hoe bijzonder het is dat deze indrukwekkende dieren, die tientallen jaren geleden nog twee eeuwen uit Nederland verdwenen waren, tegenwoordig weer een vaste plek hebben in het Limburgse landschap. Wie geduld heeft, wordt door de bever vaak rijk beloond.

Foto: Jan Franssen

Bezoek aan de Teggerse Plas in Ohé en Laak met de beverwerkgroep

Frans Janssen

Op zondag 17 mei vertrokken we met 8 personen van de bevergroep vanuit Stein richting Ohé en Laak om onder leiding van Jan Franssen een wandeling te maken rondom de Teggerse Plas waar ook bevers huizen. Het weer was bewolkt en miezerig met een straffe, kille wind. Jan vertelde kort iets over de omgeving en over de herinrichtingsplannen van dit gebied.

Er zullen geulen gegraven worden om de verschillende plassen onderling en met de Maas te verbinden. Hierdoor ontstaat er meer stroming en bij hoog water is dan een snelle afwatering gewaarborgd. Tevens wordt het water in de plassen hierdoor meer ververs, hetgeen de biotoop ten goede komt.

In dit gebied is enige tijd geleden een beverburcht afgebrand, vermoedelijk aangestoken. Er zijn geen dode bevers aangetroffen, dus het lijkt erop dat de beverfamilie zich heeft kunnen redden.

Tijdens het rondje langs de plas kwamen we veel oude knaagsporen van bevers tegen. Weinig verse knaagsporen waren zichtbaar, maar de reden daarvan is dat er op dit moment veel plantaardig voedsel voorhanden is. Er waren wel duidelijke wissels te zien met verse sporen. Dit duidt op beveractiviteit!

Onderweg moesten we ook enkele runderen passeren hetgeen voor enkelen onder ons nog even spannend was. Gelukkig bleven de dieren rustig staan!

Na een mooie wandeling van ruim anderhalf uur in een prachtige en rustige omgeving, waren we terug bij het vertrekpunt en keerden voldaan huiswaarts.

Bedankt Jan!

Impressies van een enthousiaste beverspotter

Tonny Berlie

Na enkele beverwandelingen mee gelopen te hebben en veel uitleg over de bever te hebben gekregen, werd het tijd om ze in het echt te spotten.

Zaterdagavond 18 juli was het zover. Met een tiental personen gingen we met de stoel en verrekijker naar de visvijver in Meers. Daar kregen we nog een korte uitleg van Jan, dat we stil moesten zijn; dit omdat de bever slecht kan zien, maar zeker zo goed ruikt en hoort. Het is een schuw dier, dus bij veel gekakel zouden we weinig kans hebben. Dat werd beloond, want na een uur over het water getuurd te hebben, veelal richting burcht, kwam er een van de andere kant aanzwemmen; hij klom de oever op zodat wij hem met verrekijker, telelens en camera goed konden bekijken. Hij ging aan wat verse jonge blaadjes knabbelen. Niet veel later kwam nummer 2 en verschanste zich ook onder de boomstammen. Wat schetst onze verbazing toen er nog 2 opdoken. Ons geluk kon niet op; 4 stuks die zich lieten bewonderen.

Bij de visvijver is de begroeiing erg schaars geworden, dus valt er niet zo heel veel meer te knagen; hopelijk blijven ze nog een tijdje. De avond was zeker geslaagd. Dank je wel Jan en Jan!

Glimwormen hebben geen last van hitte; lichtgevend schouwspel in Elsloo tijdens wandeling IVN

Eefje Goudappel

Een groep van zo'n vijftien wandelaars verzamelt zich maandagavond op een parkeerplaats in Elsloo, om met natuurgids Gertie van Hees van de plaatselijke IVN afdeling op zoek te gaan naar glimwormen. Bij sommigen beter bekend als vuurvliegjes. En hoewel de meeste mensen zuchten onder de hitte, zijn de omstandigheden juist bijzonder geschikt voor het kleine lichtgevende insect.

Hoewel de glimwormen pas in het donker goed te zien zijn, begint de wandeling op zoek naar de diertjes als het nog licht is, rond half elf. "Onze ogen moeten wennen aan het donker, zodat we de diertjes straks beter zien", legt Gertie uit. En zelfs al is het nog niet donker, luttele minuten na aanvang van de wandeling is het eerste 'lampje' in de struiken te zien. Aan het feit dat het kevertje, want dat is het vuurvliegje eigenlijk, stil blijft zitten in struik, kun je zien dat het om een vrouwtje

gaat. Alleen de mannetjes vliegen rond en hun lichtje aan de achterkant van hun lijf is feller, door reflecterende schildjes.

Gids Gertie heeft de deelnemers dan al veel uitgelegd over het diertje. Zoals het feit dat de kleine glimworm die we zien, alleen voorkomt in het zuiden van Limburg. Reden voor twee Brabantse wandelaars om speciaal naar Elsloo af te reizen. Een jaar hebben ze erop moeten wachten; vorig jaar waren ze net te laat. De oplichtende insecten zijn namelijk vooral te zien rond de langste dag.

Bijenochtend 29 juni 2026

Anki Brorens

Voor de 5de maal komt een groep 5 van het Kindcentrum Aelse naar onze mooie IVN-tuin voor een bijenochtend.

We horen de kinderen al vanaf een afstand aan komen lopen. Zoals vorige jaren hebben we nu ook weer 5 leuke posten met luister en doe activiteiten. De kinderen worden verdeeld in groepen van 10 of 11 personen.

Bij de bijen-quiz, bij de bank in het arboretum, krijgen ze een verhaal en leuke weetjes te horen over bijen. Daarna volgen de

vragen die eerst met goed en fout beantwoord moeten worden. Om de kinderen wat meer te laten bewegen werden er daarna op een paar meter afstand platen met WAAR en NIET WAAR neergelegd. Na kort onderling overleg rennen ze naar de plek waarvan ze denken dat dit het goede antwoord is.

De groepen die al bij een andere post zijn geweest weten duidelijk al meer dan de eerste groep

Het insectenhotel in de tuin is de volgende post. Hier wordt uitleg gegeven over wilde bijen en diverse

insecten die in een insecten hotel of op andere plekken hun eitjes leggen. Aan de hand van mooie foto's en een voorbeeld van een holle stengel met stuifmeel en eitjes krijgen de kinderen een duidelijk beeld van het werk dat een insect moet doen om voor nageslacht te zorgen.

Omdat bijen altijd snel zijn en je nauwelijks de kans hebt om ze goed te observeren hebben we bij de microscopen post een aantal bijen en onderdelen van bijen op objectglaasjes gelegd om goed te kunnen bekijken. Na een korte uitleg over het gebruik van de microscoop gaan de kinderen alles eens goed bekijken.

Om ze extra goed te laten kijken krijgen ze de opdracht om een tekening te maken van een bij of deel ervan dat ze eerder onder de microscoop bekeken hebben.

De knutselpost is de volgende activiteit. Met kokers waren er vooraf al raten gemaakt. Met houten wasknijpers maken de kinderen hun eigen bijen. Met gele en zwarte stiften gaan ze aan de slag om de bij de juiste kleur te geven. Met papier of vitrage worden de vleugels gemaakt en op het bijtje geplakt. Zo ontstaat er een vrolijke zwerm bijen die op de raten worden vastgemaakt en na afloop mee naar school worden genomen.

Bij showkast krijgen de kinderen te zien hoe een volk honingbijen leeft. De door de ijverige bijen gemaakte raten met broed, honing en stuifmeel zijn goed te zien. De bijen lijken door elkaar te krioelen, maar

ze gaan doelgericht te werk en hebben allen hun eigen taak die ze uitvoeren. Extra leuk is het als ze de imkerhoed op mogen zetten en rook mogen blazen. Ook het proeven van honing valt in de smaak.

Na een versnapering, gaan de kinderen na een leuke en leerzame ochtend weer terug naar school, met de gemaakte raten met bijtjes en tekeningen.

Foto's: Peter Lefèvre

Maaskultuur, een hot item dit keer

Harry Lemmens

Na het enorme succes in 2024 moest er wel een vervolg komen; dat geschiedde dus ook en wel op zondag 12 juli.

Twee keer, dan spreken we over een gewoonte en bij drie keer hebben we het al gauw over een traditie. Laten we hopen dat het een traditie wordt en ook blijft, want dat verdient dit prachtige evenement Maaskultuur. Er is zoveel moois wat de bezoekers krijgen voorgeschoteld. Muziek voor jong en oud, dans, historie, onderwets vlaaien bakken, watermolen, diverse kraampjes, hapjes en drankjes en natuurlijk IVN in al haar facetten.

Alle werkgroepen hadden zich uitstekend voorbereid op de ontvangst van uiteindelijk ruim boven de 400 gasten. Ruim 400 gasten mag eigenlijk wel een wonder worden genoemd in de wetenschap dat het werkelijk bloedheet was. Menig zweetdruppeltje zorgde voor blinkende voorhoofden en de nodige natte ruggen.

Dassenwerkgroep

Gevraagd en ongevraagd werden de bezoekers voorzien van gedegen en leuk gebrachte informatie over de botanische tuin, dassen, bevers, bijen, vogels, excursiemogelijkheden en leuke doe-dingen voor kinderen. Die laatsten konden bovendien ook zelf aan de slag met het fabriceren van stukjes van natuurlijke materialen, die ze na afloop trots mochten meenemen.

Beverwerkgroep

Tot slot wil ik eenieder bedanken voor de gedegen voorbereidingen, het opzetten en inrichten van de tenten en paviljoen op de zaterdag, de enthousiaste en deskundige uitleg en voorlichting aan de bezoekers en uiteindelijk het afbreken en opruimen op de maandag. Jullie mogen trots zijn op IVN en ook trots zijn op jezelf. Ik ben het in ieder geval wel en zoals al menig keer eerder opgemerkt in mijn stukjes, “ik vind het een eer en genoeg om deel te mogen uitmaken van zo’n geweldige vereniging”, een schitterende parel in het mooie Elsloo.

Jeugdwerkgroep

Vogelwerkgroep

Foto's: Els Driessen en Pierre Reubsaet

Deel 8 arboretum: Gummiboom

Frans Stassen

Als je vanuit de bospoort de tuin ingaat is de eerste boom aan de linkerkant de gummiboom (*Eucommia ulmoides*). *Ulmoides* betekent lijkend op de iep (*Ulmus*), omdat de zaden op iepenzaden lijken. Het is een krach-

tig groeiende boom.

De soort komt uit Oost-Azië. Het is een monotypisch geslacht, dit wil zeggen dat er maar een soort van is. De soort is tweehuizig er zijn mannelijke en vrouwelijke bomen. De boom bij de poort is een mannetje en verder op bij de treurbeuk staat “zijn” vrouwtje. *Eucommia* bloeit met éénslachtige

groene bloemen. De mannelijke bloemen hebben opvallend lange roodbruine helmknoppen, meestal alleenstaand, soms in trosjes. Ze verschijnen kort vóór of tegelijk met het blad en zitten aan de voet van jonge twijgen. Aan de vrouwelijke planten verschijnen elliptische afgeplatte en gevleugelde nootvruchten van circa 3,5 cm lang die aan de top gespleten zijn.

Wanneer men het blad voorzichtig uit elkaar trekt ziet men fijne latex draden. Het is de enige rubber producerende boom van het noordelijk halfrond.

De bast van de boom wordt gebruikt in de traditionele Chinese medicatie, voor het versterken van spieren, bloedvaten, hart en longen. In Europa wordt thee, getrokken van de bladeren, als afslankmiddel gebruikt.

Zomerwandeling

Frans Stassen

De wandeling gaat rond het kasteel Genbroek. Er wordt voornamelijk aandacht besteedt aan de cultuurhistorie. Een eerste melding van een “kasteel” dateert van 1381. Achter het kasteel was vroeger nog een zand- en grindwinning. Rond de 17de eeuw werd het huidige gebouw gerealiseerd. Het fungeerde als buitenverblijf voor de adellijke bezitters. In 1820 eeuw werd het gekocht door

de familie Hennekens. In de zuidvleugel was een destilleerderij (Els) en een leerlooierij. Baron de Rosen was de volgende eigenaar. Via diverse eigenaren kwam het landgoed in 1991 in bezit van de gemeente Beek en werd het voor publiek opengesteld.

Het park is ingericht in de Engelse landschapstijl.

De vijver in het park fungeert als waterbuffer, om wateroverlast in het centrum van Beek te voorkomen.

Na een wandeling rond de vijver komen we aan de achterkant van het gebouw. Aan de Keutelbeek zien we de ingang van de ijskelder. Deze doet nu dienst als vloer-muizenonderdak.

Verder stroomopwaarts zien we een gebouwtje waarin de waterpomp (Belier Hydraulique Bollée van Andre Leboeuf) heeft gestaan die het landgoed van water voorzag. Boven op de helling was een waterreservoir.

We lopen verder met aan de linkerkant de Keutelbeek (vertaald: kleine beek). Aan de rechterkant zien we rechthoekige waterbekkens, dit was vroeger een forellenkwekerij. Op het kruispunt zijn we bij de Kneipp

Anlage. Hier komen vier biotopen bij elkaar:
 Hellingbos met beuken en eiken,
 Broekbos, een drassig gebied met elzen, hazelaars en wilgen,
 Keutelbeek met grote gele kwikstaart, ijsvogel,
 Drassig weiland met kattenstaart en moerasspirea.

We gaan verder door het bos en komen bij de bron van de Keutelbeek; dit is een drassig gebied waar enkele kleine stroompjes bij elkaar komen en water uit de bodem opwelt. De regenafvoer van Kelmond komt hier ook op uit, maar voert nu geen water af. Verder gaan we tot aan de wateropvangbassins. Door de aanhoudende droogte staat hier geen water in. Deze bassins moeten bij regenval het water vanuit Kelmond opvangen en geleidelijk naar de Keutelbeek afvoeren. Onder het weiland bevindt zich ook nog een opvang voor het rioolwater. Omdat het hier vochtig is zien we rolklaver, perzikkruid, kattenkruid en lisdodde.

We lopen langs het kapelletje uit 1903 en dan naar links de berg op. Hier staan we stil bij de wilde peen. We zien de verschillende stadia van de bloem van de plant. Eerst een schermbloem van honderden kleine witte bloemetjes met centraal een klein donker puntje, na de bloei krult het scherm tot een vogelnestje, waarin de zaden zich ontwikkelen.

Wilde peen

Volgens Claude werden de zaden door de Romeinse vrouwen als anticonceptiemiddel gebruikt. Boven op de berg komen we aan het Levensbomenbos. Eerste aanleg in 2012. Mensen konden een boom adopteren: linde, beuk, eik en wilde kers. In het veld aan de overkant is in 2005 archeologisch onderzoek gedaan, omdat WML er werkzaamheden ging uitvoeren. Hierbij kwam een bandkeramiekers nederzetting aan het licht (5000 v. Chr.), waarna Beek zich het oudste dorp van Nederland noemde.

Mariakapel

We lopen verder tot in het bos waar we een korte stop maken bij de Mariakapel. Gebouwd in 1954 met materialen geschonken door bedrijven uit Beek. Na de afdaling komen we weer bij ons vertrekpunt aan, waarna we nog napraten onder het genot van koffie of thee (Thea) en kokosgebak (Marjo)

Foto's Pierre Reubsaet

Kroetwusje maken

Frans Stassen

Vrijdag 14 augustus is het weer zover: het maken van de kroetwusje ter gelegenheid van Maria-Hemelvaart op 15 augustus. Om negen uur is het al een

drukte van belang. Grote bossen kruiden werden aangevoerd: boerenwormkruid, duizendblad, korenaren, notentakken, leverkruid en bijvoet. Alles wordt op lange tafels onder het afdak van het paviljoen gelegd en het maken van de kroetwusje kan beginnen. Onder gezellig gekeuvel worden 120 boeketten gemaakt. Traditiegetrouw worden de werkzaamheden afgesloten onder het genot van een lekker stuk vlaai.

Chris Wolthuis is op zaterdag naar de kerk geweest en meldt het volgende:

"Ik was om 11:00 uur in de mis en de kroetwusj was succesvol. Een traditie die IVN al lang doet. Daar moeten we echt mee doorgaan. Het wordt heel erg gewaardeerd. Ik zag iedereen met de kroetwusj uit de kerk komen. Alles was weg."

Dus volgend jaar maken we weer kroetwusje, maar dan als extra met een Mariablauw lintje.

Bezoek van scouting Elsloo aan botanische tuin IVN

Angélique Diris

De jeugdwerkgroep werd een tijdje terug benaderd door scouting Elsloo. Hun vraag was of wij een activiteit voor hen konden organiseren. Ze hadden zelf nu het thema “vogels” en of we hier op konden inspelen. Uiteraard hebben we hieraan meegewerkt. De vogelwerkgroep werd ingeschakeld en zij hebben een leuke post verzorgd onder het paviljoen.

Verder mochten de kinderen een vogel knutselen die ze konden ophangen. Ook lekker wroeten in de composthoop op zoek naar beestjes en met hamers slaan op bloemen om mooie boekenleggers

te maken, waren posten in de tuin. In de pauze lekker zelf thee maken met kruiden vonden de kinderen ook erg leuk. De kinderen gingen tevreden naar huis. Dat de scouting het heeft gewaardeerd bleek wel uit de royale vrijwillige bijdrage die we mochten ontvangen. Zo zie je maar weer.....ook voor andere verenigingen en clubs staat de jeugdwerkgroep paraat.

Foto's: Pierre Reubsaet

Zomerkriebels in de zomervakantie

Angélique Diris

Zo waren we een paar weken geleden nog bezorgd dat de temperatuur veel te hoog zou worden en we de zweetdruppels zouden moeten verjagen, zo waren we deze week bezorgd dat we de regendruppels zouden moeten verjagen. Maar het kwam goed.

Onze zomervakantie-activiteit met het thema “zomerkriebels” kon gewoon doorgaan. We hadden dit keer gekozen voor een gast in de vorm van een schaapsherder. Collega IVN-er Henk Vossen kwam met 3 schapen richting onze tuin. Op het grasveld vertelde hij enthousiast over de schapen. De kinderen mochten de schapen aaien en zelfs vasthouden.

De volgende post waren waterspeltjes. Met natte sponzen gooien en rennen met bekertjes water waar gaatjes in zaten. Het was een groot feest.

In onze botanische tuin was de laatste post. Het ervaren van voelen met handen en voeten. Hier hadden we een soort van blote voetenpad gemaakt. In dozen hadden we van alles gedaan. Van cacaobonen tot wol, van potgrond tot boomschors. Het was wel grappig hoe de kinderen het gevoel omschreven. Van grappig tot zacht, van stekelig tot “ik weet niet wat ik voel”. Op deze post hadden we ook een doosje met levende sprinkhanen. Dit vonden ze wel interessant en zaten bijna met hun neus in het doosje.

In de pauze mochten de kinderen fruitdrankjes maken met vers fruit en bruiswater (of gewoon water). Met een ouderwetse passe-vite konden ze het fruit zeven. Dit was iets nieuws voor hun. Eén van de kinderen gaf als opmerking “ik gebruik liever een blender”. De heerlijkste drankjes werden gemaakt. Voor de volwassenen was er koffie en thee.

Na de pauze was het knutseltijd. De oudere kinderen gingen een vlotje maken met takken en bamboe en de kleinsten schapjes met echte wol. De middag werd afgesloten met nog een beker ranja.

De kinderen gingen enthousiast naar huis. Op de vraag of ze nog terugkwamen voor een nieuwe activiteit was het antwoord "100% zeker weten".

De volgende activiteit is in de herfstvakantie. Het thema is dan "Hallo halloween".

Foto's: Pierre Reubsaet

De botanische realiteit achter Limburgse heksen

Claude Hollebeque

Als je vandaag de dag door een een wilkeurige tuin loopt of een stukje bos, dan zie je eigenlijk overal gewoon groen. Je ziet planten, wat wilde bloemen. En laten we heel eerlijk zijn, je ziet waarschijnlijk een gigantische hoop van wat je direct bestempelt als onkruid. Dat wij er allemaal genadeloos meedogenloos tussen de stoeptegels uittrekken. Ja toch? We trekken het uit; we gooien het in de gift bak, spoelen onze handen af en bedenken er verder werkelijk geen seconde meer bij na. Nee, we staan er totaal niet bij stil wat we eigenlijk in handen hebben. Maar de planten die jij nu wellicht als onschuldige theekruiden in je keukenkastje hebt staan of met lichte irritatie uit je strakke gazon trekt, die betekenden vroeger letterlijk het verschil tussen leven en dood.

Tijdens de planten- en heksenrituelen-wandelingen in de botanische tuin in augustus, waar 62 mensen aan deel hebben genomen, zijn wij gedoken in de historische realiteit van de vrouwen en mannen die heksen genoemd werden. Wie waren deze heksen? Waarom moesten ze dood? En welke “gevaarlijke” planten gebruikten ze? Je moet de sprookjes echt even helemaal vergeten. De historische realiteit is veel complexer en eigenlijk ook veel tragischer.

Aan de basis had je wat we de volksheks of de wijze vrouw zouden noemen. Dit waren individuen, ja, voornamelijk vrouwen, maar soms ook wel mannen die een absolute spilfunctie in hun gemeenschap vervulden. Ze waren juist heel belangrijk. We hebben het over vroedvrouwen, kruidenvrouwen, bottenzetters. Zij droegen een gigantische schat aan empirische kennis met zich mee. Kennis die echt generatie op generatie mondeling was overgedragen. Hoewel de meesten niet konden lezen of schrijven wisten zij exact hoe je wonden moest verzorgen, welke kruiden weeën konden opwekken of juist konden verzachten en hoe je koorts moest bestrijden. Voor de gewone boer of burger waren zij in die tijd eigenlijk de enige toegankelijke vorm van medische zorg. Dus in de basis waren deze vrouwen juist enorm gerespecteerd. Ze waren eigenlijk de huisartsen en de apothekers van het gewone volk.

Maar ergens in de geschiedenis slaat de vlam in de pan. Want we kennen natuurlijk allemaal de verhalen van de brandstapels. Hoe veranderden die onmisbare wijze vrouwen dan ineens in heksen? De duivelse heks die overal de schuld van kreeg? Wat hier zo fascinerend aan is, is dat die omslag vooral zat in een verschuiving van macht en theologie in de late middeleeuwen.

Rechters en kerkelijke autoriteiten begonnen op een gegeven moment een heel specifiek, angstaanjagend narratief op te bouwen. Zij creëerden de theorie van de duivelse heks. En dat was dus iemand die een pact met de duivel sloot: iemand die letterlijk een verbond met de duivel had, die 's nachts naar heksen-Sabbath vloog en die met met zwarte magie de oogst kon laten rotten of koeien kon laten sterven. De mensen vrijwel nooit vervolgd werden voor het daadwerkelijk uitvoeren van magie. De slachtoffers van deze processen waren heel vaak sociaal geïsoleerde mensen. Denk aan oudere weduwen zonder mannelijke beschermer of vrouwen met een scherpe tong. Gewoon vrouwen die zich uitspraken. Of simpelweg vrouwen die financieel en medisch onafhankelijk waren. In een samenleving die eigenlijk van ze eiste dat ze onderdanig waren. Als je niet in het plaatje paste, was je een doelwit.

Als er dan in zo'n dorp een mysterieuze ziekte uitbrak of de graanoogst mislukte, gewoon door een koude lente, ja, dan was de psychologische behoefte aan een zondebok enorm. Het is makkelijker dan accepteren dat je gewoon pech hebt met het weer. Het is veel makkelijker voor zo'n gemeenschap om die ene zonderlinge kruidenvrouw aan de rand van het bos de schuld te geven, dan de onvoorspelbare blinde wreedheid van de natuur te accepteren. Het was een variant van een

buitengewoon succesvolle, gecoördineerde smeercampagne. Je hebt daar een groep vrouwen met diepgaande, onafhankelijke kennis over het menselijk lichaam en de gevestigde macht. Dus de kerk of de lokale heren. Die brandt die kennis ineens af door het te labelen als spiritueel terrorisme. Plaatsen als Roermond en Limbricht kenden echt beruchte en uiterst wrede heksenprocessen.

De Gouden Eeuw was al bijna voorbij en wat je in haar verslagen ziet, is precies die dynamiek van macht en angst die we net bespraken. Kennis was destijds letterlijk macht. Als jij als arme oudere vrouw precies wist welk brouwsel een stuitligging kon verhelpen, of hoe je een infectie kon stoppen, dan bezat jij een macht die de dorpspriester met al zijn gebeden simpelweg niet had. En de lokale bestuurder al helemaal niet. Hun onbegrepen kennis vormde een directe ondermijning van hun absolute autoriteit en in reactie daarop was fatale onderdrukking.

Als we nu nuchter vaststellen dat deze vrouwen absoluut geen bovennatuurlijke krachten hadden, waar komen dan al die waanzinnig specifieke en hardnekkige verhalen vandaan? De kerk kan wel roepen dat ze in wolven veranderen of op bezemstelen door de lucht vlogen, maar het gewone volk geloofde dat echt. En hier wordt het echt interessant. Die zogenaamde demonische vluchten waren helemaal geen tovenarij. Het waren simpelweg extreem zware, levensgevaarlijke drugs-trips.

Hier kunnen wij aansnijden de echte rauwe scheikundige realiteit van de mythe. Het antwoord op die vliegverhalen ligt in iets dat in de geschiedenisboeken bekend staat als de heksenalf of de vliegalf.

Deze kruiden vrouwen experimenteerden in de marge van de natuur met planten uit de nachtschadefamilie. En we hebben het hier echt niet over een onschuldig kamilletheetje...

De bronnen noemen ingrediënten als de wolfskers die beter bekend is als Belladonna. Doornappel en de slaapbol, die een zware papavervariant is. Deze planten hebben één ding gemeen: ze bevatten torenhoge concentraties van extreem giftige en psychoactieve alkaloiden.

Een alkaloïde is in feite een krachtige natuurlijke stikstofverbinding in een plant die een directe impact heeft op het menselijk lichaam, en dan met name op ons zenuwstelsel. Twee van de meest beruchte in deze planten zijn scopolamine en atropine scopolamine. Het is heftig spul. Wat deze specifieke toxines doen is het parasympathische zenuwstelsel zwaar afremmen. Om dat simpel te maken: je zenuwstelsel heeft een gaspedaal en een rem. Dat parasympathische deel is je rem

inderdaad. Het regelt je rust, je spijsvertering, het klein maken van je pupillen, het aanmaken van speeksel. Als je die rem chemisch uitschakelt met deze planten, dan slaat je lichaam volledig op hol, gewoon complete chaos in je lijf. Je hartslag schiet omhoog, je slijmvliezen drogen compleet uit waardoor je letterlijk niet meer kunt slikken en je pupillen worden echt wagenwijd. Dat laatste is trouwens ook de reden waarom de wolfskers “Bella Donna” heet. Dat betekent “Mooie vrouw” in het Italiaans. In de Renaissance druppelden zij dit vergif welbewust in hun ogen, want gigantische pupillen waren het ultieme schoonheidsideaal. Het spul is gruwelijk giftig. Maar naast die fysieke chaos in je hartslag en die droge mond, gebeurt er ook iets in je hersenen. Het veroorzaakt een zwaar delirium, totale verwarring en intense, vaak angstaanjagende hallucinaties. Gebruikers rapporteerden dat ze loskwamen van hun lichaam. Ze voelden een extreme fysieke gewichtloosheid. Dat verklaart letterlijk de mythe van het vliegen. Ze dachten niet dat ze vlogen door magie. Hun brein was gewoon aan het vliegen door die scopolamine. Dat was de trip. Orale inname, dus het gewoon opeten of opdrinken, zou in vrijwel alle gevallen direct dodelijk zijn geweest door een overdosis of zijn minst doodziek. Dit is het moment waar de iconische bezemsteel om de hoek komt kijken. Ze wisten door observatie dat je dit niet via de maag moest binnenkrijgen, dus gebruikten ze. via een andere route, namelijk de slijmvliezen. De zelf werd vaak royaal op een gladde stok gesmeerd, wat in het huishouden van een arme vrouw vaak gewoon de steel van een bezem was. Vervolgens werd die bezemsteel direct tegen de uiterst dunne, doorbloede slijmvliezen van de oksels, of nog veel vaker via de intieme delen en de vagina gewreven.

Dus het absolute klassieke beeld van de heks die wijde beens op een bezemsteel door de nachtelijke hemel vliegt. Dat komt eigenlijk voort uit vrouwen die een zwaar giftige, hallucinerende druk letterlijk via hun intieme delen aanbrachten met een bezem om een trip op te wekken.

Het resultaat was een urenlange, intense vergiftiging waarbij de grenzen van de realiteit volledig oplosten. Ze geloofden oprecht dat ze door andere dimensies reisden, met dieren spraken of daadwerkelijk fysiek vlogen. Het was echt constant balanceren op het randje van de dood. Ja, de marges waren flinterdun.

De alruin is misschien wel het meest sprekende voorbeeld hoe keiharde toxicologie compleet verweven raakte met dodelijke mythes. De alruin bevat dezelfde zwaar hallucinerende en giftige stoffen als de wolfskers, maar de wortel van deze plant heeft een heel eigenaardige eigenschap. Hij groeit vaak gesplitst, waardoor hij met een beetje fantasie lijkt op een klein verwrongen menselijk figuurtje met armen en benen. Omdat de fysieke effecten van het eten van deze plant zo vernietigend waren, geloofde men in de middeleeuwen heilig dat de plant bezeten was door een demon.

Als je halve dorp rondloopt met verhalen over demonische grillen en vliegende vrouwen en je ziet daadwerkelijk de effecten van die vergiftigingen, dan snap ik wel dat het gewone volk heilig overtuigd raakte dat zwarte magie echt bestond. Het was voor hen een heel logische conclusie.

Tijdens de wandelingen hebben wij still gestaan bij de heksenplanten die gebruikt werden. Wij kunnen ze verdelen in drie categorien: beschermend, geneeskrachtig, giftig en combinaties daarvan.

Denk aan monnikskap, Sint Janskruid, smeerwortel, valeriaan, verbena, vrouwenmantel, engelwortel, lavendel, rozemarijn, kamille, wijnruit, duizenblad, bijvoet, salie, wolfskers, doornappel, alruin, hartgespan, meidoorn, brandnetel.... en nog veel meer, allemaal aanwezig in ons tuintje.

We begonnen deze diepgaande verkenning met de simpele vraag wat je ziet als je naar je tuin of het bos kijkt. Ik durf te wedden dat je vanaf vandaag nooit meer met dezelfde ogen naar dat plukje lavendel of die meidoorn in de straat kijkt. Het is geen overlast gevend onkruid of wat tuinafval. Het is een levend, ademend geschiedenisboek met de echo's van vrouwen die de wereld al tot in detail begrepen voor voordat de wereld überhaupt de moeite nam om hen te begrijpen.

Feestmiddag IVN-Elsloo

Leonie de Rooy-Buckx

Zondagmiddag 23 augustus vond in de Botanische Tuin van ons IVN een feestmiddag plaats voor de leden van het IVN en hun partners.

Voorbereiding. Foto: Els Driessen

Vooraf werd aangegeven dat er plaats zou zijn voor 80 personen en dat aantal werd bij inschrijving vooraf snel gehaald.

Allereerst werden we tussen half 3 en 3 uur ontvangen met koffie/thee en heerlijke vlaai. Daarna opende Harry Lemmens de festiviteit met uitleg over het verloop van de middag.

Remi Diris, onze voorzitter, heette iedereen welkom en gaf aan blij te zijn met de opkomst en met het IVN in zijn totaliteit. Bovendien memoreerde hij nog dat het IVN, zonder enige reclame, blijft groeien qua ledenaantal. Tenslotte introduceerde hij de accordeonist Jack Soons die vanmiddag zijn primeur had om voor publiek op te treden. Jack startte zijn optreden met “Lang zal ze Leven” te spelen voor Marian die jarig was. Natuurlijk ontbrak ons lijflied In het Muldershoes niet op het repertoire.

Tijdens deze middag werd er een aantal spellen gespeeld met de aanwezigen en bovendien kon men meedoen aan 2 raadspellen. Bij één spel moest een aantal IVN'ers worden gekoppeld aan een aantal jeugdfoto's en bij het tweede spel moest geraden worden hoeveel bijen ongeveer in de bijenkorf zaten die in de IVN-tuin stond.

Uiteraard stond ook de vragenquiz met rode en groene kaarten voor de gekozen antwoorden weer op het programma. Ten slotte waren er nog prijzen be-

schikbaar voor de trekking van de nummers die iedereen bij aankomst had ontvangen.

Tussendoor was er voldoende tijd om met deze of gene bij te praten in een zeer gezellige sfeer.

De accordeonist luisterde de middag op met meerdere optredens, waarbij ook o.a. liedjes als Geneet van het Laeve en Schön ist die Jugendzeit, voorbijkwamen.

Als afsluiting van de activiteiten werd nog een rondje bingo gespeeld waarbij natuurlijk ook valse kienen voorbijkwamen.

De middag werd afgesloten met een heerlijk buffet van Jan Meijers.

Al met al, mede dank zij het fantastische weer, een zeer geslaagde middag, die zeker weer een vervolg verdient. Alle mensen die dit hebben georganiseerd: Dank jullie wel voor jullie inzet. Het was, en jullie waren, fantastisch.

Foto's: Pierre Reubsaet

Plentjes biebeletheek

Douwe Gorter

Sinds kort is er in Elsloo een echte “plentjes biebeletheek”!

In het vorige nummer is per abuis het adres niet vermeld. Hieronder vindt u het juiste adres.

Douwe & Gerrie Gorter –
Schalleij

Spoorstraat 3

Elsloo

gorterschalleij@gmail.com

Waarnemingen

Voorjaarsbloemen

Nel de Geus

Tijdens onze vakantie in april in Noord-Frankrijk, de Franse Ardennen, viel het me op dat er zoveel sleutelbloemen stonden. Verschillende soorten gezien.

Gulden sleutelbloem

Slanke sleutelbloem

Dwarsbandkakkerlak en sikkelsprinkhaan in Elsloo

Els Driessen

Een heel aparte soort kakkerlak (*Planuncus tingitanus* s.l.) Niet schadelijk; eet rottende plantendelen enz.

Sikkelsprinkhaan ((*Phaneroptera falcata*))

De grote weerschijnvlinder (*Apatura iris*)

Pierre Reubsaet

De eerste vlinders verschijnen eind juni en voeden zich met honingdauw en sap van bloedende bomen en rot-tende vruchten. Mannetjes gaan regelmatig naar de grond om hun zoutvoorraad aan te vullen. Naast sperma dragen ze bij de paring ook zout over waardoor de eitjes zich beter kunnen ontwikkelen. Het zout likken ze van sappen van kadavers en soms vanaf een be-zwete hand (zoals op de foto).

Bij een bepaalde lichtval op de vleugel krijgt de vlinder door de speciale schubben op zijn vleugels die het licht breken en weerkaatsen een blauwe glans.

Bij een bepaalde lichtval op de vleugel krijgt de vlinder door de speciale schubben op zijn vleugels die het licht breken en weerkaatsen een blauwe glans.

Met wat geluk kun je ze in het meest tegenkomen in Oost- en Zuid Nederland en de populatie breidt zich ge-staag uit in gevarieerde loofbossen.

Ransuil (*Asio otus*)

Pierre Reubsaet

De ransuil is in Nederland een algemene uilensoort. Maar hij staat wel op de Rode Lijst als “kwetsbaar” omdat het aantal afneemt.

De uil heeft een lichaamslengte van zo’n 35 cm en een spanwijdte tot 95 cm en heeft felle oranje ogen.

De uil eet voornamelijk muizen, maar ook vogels zoals de merel, spreeuw en mussen

Zijn nest is meestal een oud ekster of kraaiennest.

Het geluid dat de ransuil maakt lijkt op “blaffen”. Het geluid is een mix van blaffen en kwaken met als doel voor het bedelen om voedsel en als alarmroep.

Het takkeling jong op de foto heb ik gefotografeerd in Catsop.

Het groot kalkschuim (*Mucilago Crustacea*)

Remi Diris

Op een ochtend in juni loop ik door het natte gras van onze wei. Onder een denneboom zie ik iets heel vreemds, heeft er een dier gepoept bovenop het nagelkruid, of zo? Het ziet in ieder geval sterk opgedroogd, wit en zwart uitgeslagen, uit. Toch maar eens door Obsidentify laten beoordelen en warempel, het is met 100% zekerheid een vrij algemeen voorko-

mmende slijmzwam, die meestal groeit tussen vochtig gras, op kruidachtige plantendelen.

Voor de kenners: deze *Mucilago Crustacea* (groot kalkschuim) behoort tot de familie Didymiaceae, een inheemse plasmodiale slijmzwam. Tis maar dat u het weet.

Oud Aziatisch hoornaarsnest

Pierre Reubsaet

Als de bomen hun bladeren hebben afgestoten kun je een oud in de zomer gebruikt hoornaarsnest vlot ontdekken.

Aan het einde van de herfst sterft de gehele kolonie inclusief de koningin.

Alleen de bevruchte jonge koninginnen overleven op een beschutte plek in b.v. een boomschors of in de grond maar niet in het oude nest.

In het voorjaar begint een koningin een nieuw nest te maken waarin dan weer de uitgekomen larven gaan zorgen voor een groot nieuw nest zodat de kolonie weer flink kan gaan groeien.

Huisjesslak

Pierre Reubsaet

Huisjesslakken zijn tweeslachtig en kunnen zichzelf of elkaar bevruchten.

Een slak ligt gemiddeld 500 eitjes per jaar. De eitjes, witte bolletjes van ong. 3 mm, worden in clusters van 20 tot 50 stuks in vochtige donkere grond of onder bladeren gelegd en bij gunstig weer komen ze na 3 weken uit.

Zonsverduistering

Cecile Soemers

Op woensdag 12 augustus 2026 hebben wij (5 leden van de tuinwerkgroep) de zonsverduistering waargenomen. Op het terrein van Coninxpop langs de Maas was het goed zichtbaar. Met eclipsbrilletjes hebben we het spektakel gevolgd van 19:08 tot 20:15 uur. Met behulp van een verrekijker en 2 kartonnen vlakken (de indirecte methode - zie bijgaande foto) konden we het voor meerdere mensen tegelijk zichtbaar maken.

Jaarprogramma Vogelwerkgroep de Wouw

Zaterdag 3 oktober 2026

Landelijke Birdwatch-telling

Aanvang om 9.00 uur op het terrein van Conincx Pop langs de Maas in Elsloo.

Zondag 11 oktober 2026

Wandeling o.l.v. de Vogelwerkgroep in de Maasband

Vertrek om 9.00 uur bij de kleine poel naast het voormalig voetbalterrein van Meers.

Zondag 8 november 2026

Wandeling o.l.v. de Vogelwerkgroep bij de grindgaten van Meers

Vertrek om 9.00 uur bij de Fanfarezaal in Meers (bij de witte Börstel)

Donderdag 17 december 2026

Punt-Transect-Telling (PTT)

Vertrek om 9.00 uur bij de kasteeltoren en de Botanische tuin in Elsloo.

Jaarprogramma Beverwerkgroep

Zondag 22 november

Beverwandeling voor jong en oud in kasteelpark Elsloo.

Vertrek 13 uur.

Jaarprogramma Jeugdwerkgroep

Dinsdag 20 oktober 2026

Herfstvakantie-activiteit: "Hallo halloween"

Dinsdag 29 december 2026

Kerstvakantie-activiteit: "(Ver)wonderen"

Opgeven via jeugd-ivnelsloo@kpnmail.nl

Jaarprogramma excursiewerkgroep

Zondag 20 september

Vroege ochtendwandeling Catsop

Vertrek om 7.30 uur.

Opgeven bij de gids: Gertie Cordewener

gertie.cordewener@gmail.com

Zondag 25 oktober

Herfstwandeling

Vertrek 10 uur.

Opgeven bij de gids: Marjo Dullens

marjo.dullens@hetnet.nl

Zaterdag 26 december

Winterwandeling (Kerst)

Nadere informatie in nummer 4 van 2026.

